

רע"פ 1119/18 - מוחמד חסן נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 1119/18

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: מוחמד חסן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 23.01.2018, בעפ"ג 12862-11-17, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: א' טל - נשיא; ש' בורנשטיין; ו-ד' עטר

בשם המבקש: עו"ד אחיקם גריידי

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' הרכב השופטים: א' טל - נשיא, ש' בורנשטיין, ד' עטר), בעפ"ג 12862-11-17, מיום 23.1.2018. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בכפר סבא (כב' השופט ד' קלייטמן), בת"פ 518-01-16, מיום 25.9.2017.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן לבית משפט השלום בכפר סבא, המייחס לו הסעת שוהה שלא כדין, עבירה לפי סעיף 12א(ג) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 29.9.2015, במחלף קסם על כביש 5, הסיע המבקש ברכבו שני תושבי האזור אשר שהו בישראל שלא כדין, מבלי שהיה ברשותם היתר כניסה או עבודה בישראל.

3. ביום 13.3.2017, הודה המבקש, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. בהתאם להסדר שסוכם בין הצדדים, הורה בית משפט השלום לשירות המבחן לערוך תסקיר מבחן על אודות המבקש, "לרבות בחינת שאלת ההרשעה".

4. ביום 6.9.2017, הגיש שירות המבחן את תסקירו בעניינו של המבקש, עובד סוציאלי בהכשרתו, בן 33, נשוי ואב לשלושה ילדים. למבקש אין עבר פלילי או תיקים תלויים ועומדים נגדו. נכון ליום עריכת התסקיר, עבד המבקש בהוראת נהיגה ובתחום השיפוצים, כאשר הוא מתפקד "באופן תקין, הן מבחינה תעסוקתית והן מבחינה חברתית". המבקש שיתף את שירות המבחן בחשש, כי הרשעתו תפגע בעתידו המקצועי, שכן עבודה בהוראת נהיגה מותנית בהיעדר עבר פלילי, ומאחר שהוא נדחה ממשרת סיעוד אליה התראיין, בשל התיק התלוי ועומד נגדו. שירות המבחן מסר, כי המבקש מביע תחושות של השפלה וחרטה בגין מעורבותו במעשה; בשל המחירים האישיים הכרוכים בכך; ובשל החשש מפגיעה בעתידו התעסוקתי. להערכת שירות המבחן, גורמים אלו "ממתנים הישנות התנהלות דומה ועוברת חוק" מצדו של המבקש. לאחר זאת, המליץ שירות המבחן לשקול בחיוב את אי הרשעתו של המבקש, ולהסתפק בביצוע של"צ בהיקף של 100 שעות.

5. ביום 25.9.2017, גזר בית משפט השלום את דינו של המבקש. תחילה, דחה בית משפט השלום את טענת המבקש, כי בנסיבות העניין, ראוי לבטל את הרשעתו, וזאת נוכח אי-עמידתו בשני התנאים שהוגדרו להימנעות מהרשעה, בע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל (21.8.1997) (להלן: הלכת כתב). ביחס לתנאי לפיו סוג העבירה מאפשר ויתור על הרשעה "מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים", עמד בית משפט השלום על החומרה היתרה הנודעת לעבירת הסעת שב"ח. עוד הוסיף בית משפט השלום וקבע, כי לא נמצאו נסיבות מקלות לביצוע העבירה על ידי המבקש, אשר הסיע שני שוהים בלתי חוקיים, שאינם מוכרים לו מבלי לערוך בדיקה כלשהי לגביהם. ביחס לתנאי, לפיו ההרשעה עלולה לפגוע "פגיעה חמורה בשיקום הנאשם [המבקש]", קבע בית המשפט כי הפגיעה הצפויה למבקש אינה מצדיקה את אי-הרשעתו. זאת, לאחר שהובהר כי הרשעת המבקש תמנע ממנו קבלת רישיון להוראת נהיגה בסוג מסוים של רכבים בלבד, כך שהוא יוכל להמשיך בהוראת נהיגה בהתאם לסוג הרישיון המצוי בידו כעת. עוד הדגיש בית משפט השלום, כי השפעת הרשעתו של המבקש על השגת רישיון להוראת נהיגה בסוגי רכבים נוספים, נתונה לשיקול דעת הרשות הנוגעת בדבר. בנוסף, ציין בית משפט השלום, כי המבקש עובד גם בתחום השיפוצים, עיסוק "שלא עתיד להיפגע כתוצאה מהרשעה". אשר לעבודתו של המבקש כעובד סוציאלי, ציין בית משפט השלום, כי המבקש אינו מועסק עתה בתחום העבודה הסוציאלית, "והקושי האפשרי בחיפוש עבודה בתחום זה אינו יכול להיחשב כפגיעה קשה וממשית". בית משפט השלום, התייחס למקרים בפסיקה, בהם לא הורשעו נאשמים שבצעו את אותה העבירה בציינו, כי בעניינו של המבקש לא מתקיימות נסיבות מיוחדות אשר הצדיקו הימנעות מהרשעה במקרים האחרים. לאחר זאת,

הרשיע בית משפט השלום את המבקש, בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן.

6. בהמשך, עבר בית משפט השלום לשאלת עונשו של המבקש. בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם, התייחס בית משפט השלום לפגיעה בביטחון המדינה הגלומה בעבירה זו, בציינו את זכותה של המדינה להגביל את הבאים בשעריה. כמו כן, עמד בית משפט השלום על נסיבות ביצוע העבירה, לנוכח העובדה כי המבקש הסיע שני שוהים בלתי חוקיים שאינם מוכרים לו אל תוך הארץ; ועל מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים. לאחר זאת, קבע בית משפט השלום כי מתחם הענישה ההולם יעמוד במנעד שבין עונש מאסר על תנאי וענישה נלווית לבין מספר חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. לצורך קביעת העונש בגדרי המתחם, נתן בית המשפט השלום את דעתו לעברו הנקי של המבקש; לעובדה כי האירוע אינו תואם את אורחות חייו והתנהלותו בדרך כלל; ללקיחת האחריות על מעשיו לצד תחושות ההשפלה והבושה שהביע המבקש אל מול שירות המבחן ובית המשפט; ולפגיעה האפשרית בעיסוקו. לפיכך, החליט בית משפט השלום לגזור על המבקש עונש הממוקם בתחתית מתחם העונש ההולם שנקבע על ידו. לבסוף, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 4 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירה על חוק הכניסה לישראל; צו של"צ בהיקף של 100 שעות; קנס כספי בסך 1,500 ₪ או 5 ימי מאסר תמורתו; פסילה על תנאי של רישיון המבקש לתקופה של 3 חודשים, למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירה על חוק הכניסה לישראל, בזיקה לנהיגה ברכב.

7. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד אשר נסב על שאלת הרשעתו בדיון. טענתו העיקרית של המבקש בערעור הייתה כי בית משפט השלום לא ייחס די משקל לנסיבותיו האישיות והמקצועיות; לעברו הנקי; לעובדה כי הסעת השוהים הבלתי חוקיים נעשתה למרחק קצר בלבד; ולהודאת המבקש באשמה, שבצידה נטילת אחריות על מעשיו. בית המשפט המחוזי, בדחותו את ערעורו של המבקש, קבע כי צדק בית משפט השלום בכך שראה בחומרה יתירה את התנהלותו של המבקש. אשר לחששו התעסוקתי של המבקש, ציין בית המשפט המחוזי, כי הוא תמים דעים עם בית משפט השלום שמבקש יוכל להוסיף ולהתפרנס כמורה לנהיגה; וכי ההשלכה של ההרשעה על יכולתו של המבקש להרחיב את תחום עיסוקו בהוראת נהיגה נתונה לשיקול דעת הרשות המוסמכת. אשר לתעסוקתו בתחום העבודה הסוציאלית, ציין בית המשפט המחוזי, כי נכון למועד פרסום פסק דינו, המבקש לא הועסק בתחום זה. לסיכום, פסק בית משפט המחוזי, כי צדק בית משפט השלום בקובעו שהרשעת המבקש "לא תגרום ליחס בלתי סביר בין הנזק שצפוי" לו, לבין "חומרת התנהגותו כאשר הסיע שני שב"חים", ולפיכך דחה את ערעורו של המבקש.

הבקשה לרשות הערעור

8. בבקשה לרשות הערעור המונחת לפניי, משיג המבקש על הרשעתו בדיון. המבקש טוען, כי עולה בבקשה שאלה עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים וכן כי נגרם לו "עיוות דין כבד", ולפיכך, יש הצדקה ליתן לו רשות ערעור. המבקש סבור, כי עניינו עומד בתנאי הלכת כתב, ולטענתו שגה בית משפט השלום בכך שהחליט להרשיעו בדיון. לשיטתו של המבקש, הערכאות הקודמות לא נתנו די משקל לנסיבותיו האישיות ולנסיבות ביצוע העבירה: ובכלל זה לא התייחסו כראוי להיעדר עבר פלילי; להודאתו במעשים ולהבעת החרטה עליהם; למרחק ההסעה הקצר שביצע; לעובדה שההסעה הייתה בתוך תחומי מדינת ישראל, ולא כללה הכנסת שב"חים למדינה; לאורחות חייו הנורמטיביים של המבקש; לנזק שייגרם להכשרתו ועיסוקו כעובד סוציאלי, מורה לנהיגה, ומתנדב במד"א; ולמצאי והמלצות תסקיר

המבחן בעניינו. המבקש הוסיף וטען, כי הרשעתו תיצור יחס בלתי סביר בין הנזק שייגרם לו לבין חומרת העבירה שביצע. לחיזוק טענתו, חזר המבקש והביא דוגמאות למקרים בהם נמנע בית המשפט מהרשעת נאשמים, שביצעו עבירות של הסעת שוהה שלא כדין.

דיון והכרעה

9. הלכה היא, כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה שכן היא שמורה למקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או למקרים בהם מתעורר חשש מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 957/18 סלטאן נ' מדינת ישראל (16.4.2018) רע"פ 2054/18 רבאיעה נ' מדינת ישראל (12.3.2018)). לאחר עיון בבקשת רשות הערעור על נספחיה, סבורני כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, שכן עניינה נסב על המקרה הפרטי של המבקש, הא ותו לא, ואין מתעורר חשש לעיוות דין או לחוסר צדק שנגרם לו. עוד יצוין, כי טענות המבקש, רובן ככולן, כבר הועלו בפני בית המשפט המחוזי, אשר התייחס אליהן בפסק דינו המנומק, ומשכך, נראה כי הבקשה מהווה ניסיון לערוך מעין "מקצה שיפורים" לתוצאת הערעור, ניסיון שאין להיעתר לו (רע"פ 1739/18 בן ששון נ' מדינת ישראל (28.3.2018); רע"פ 460/17 אבו הדואן נ' מדינת ישראל (20.03.2017)). די בכך כדי לדחות את הבקשה לרשות הערעור.

10. למעלה מן הצורך, אציין את זאת. כידוע, הימנעות מהרשעה של נאשם שביצע עבירה, תעשה במשורה, וכפי שצינתי ברע"פ 5100/14 מסארווה נ' מדינת ישראל (28.7.2014):

"תוצאה של הימנעות מהרשעה, חרף הקביעה כי הנאשם ביצע את העבירה, היא תוצאה חריגה, השמורה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. שני תנאים מצטברים נקבעו, על מנת להימנע מהרשעה: 'ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים'" (הלכת כתב; רע"פ עובד ראובן נ' מדינת ישראל (14.3.2018); רע"פ 1931/15 מויסקו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (26.3.2015)).

11. ביחס לתנאי, שלפיו יש לבחון את השאלה האם סוג העבירה מאפשר הימנעות מהרשעתו של הנאשם, סבורני כי לא ניתן לסיים את ההליך בעניינו של המבקש ללא הרשעה. זאת, לנוכח חומרת העבירה שעניינה הסעת שוהה שלא כדין, חומרה שעליה עמד, לא אחת, בית משפט זה בפסיקתו (ראו, למשל, ע"פ 6545/16 אסקאפי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (21.2.2017)). אשר לתנאי האחר, ספק בעיניי אם הוא מתקיים בעניינו של המבקש. גם אם הרשעתו בדיון של המבקש עשויה להגביל את התפתחותו המקצועית בתחום הוראת הנהיגה, ולמנוע ממנו קבלה למשרה של עובד סוציאלי, אין בכך, לטעמי, משום פגיעה חמורה בתעסוקתו העתידית של המבקש. כפי שהובהר, לא תישלל מהמבקש יכולתו להמשיך לעבוד בתחום הוראת הנהיגה, בהתאם לאמור ברישיונו, כמו גם בתחום השיפוצים. לפיכך, נראה בעיניי, כי הותרת הרשעתו של המבקש על כנה, לא תגרום לו נזק קשה ומשמעותי המצדיק הימנעות מהרשעתו בדיון. עוד ראיתי להוסיף, כי העונש שהושת, בסופו של יום, על המבקש הינו ראוי ומאוזן, ומבטא התחשבות בכלל השיקולים האפשריים לקולה, עליהם עמד המבקש בטיעונו בפני הערכאות הקודמות.

12. סוף דבר, דין בקשת רשות הערעור להידחות.

ניתנה היום, כ"ד באייר התשע"ח (9.5.2018).

שׁוֹפֵט
